

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації аспіранта кафедри правосуддя Сумського національного аграрного університету Петрової Наталії Олександрівни на тему «Адміністративно-правові засади моніторингу державної допомоги суб'єктам господарювання в Україні», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

1. Актуальність теми дослідження.

Державна допомога для різних сфер суспільного життя завжди відігравала важливу роль у розвитку як всього суспільства, так і окремих індивідів, надаючи значний поштовх до вдосконалення, розвитку та забезпечення ефективної діяльності та функціонування. Разом з тим, наявний запит від суспільства на прозорість та відкритість процесу витрачання державних та місцевих ресурсів, які витрачаються через заходи державної допомоги, усунення корупційних проявів, інших порушень, пов'язаних із їх використанням, вимагає ефективного правового регулювання та адміністрування державної допомоги. Крім того, розвиток економічних, конкурентних відносин, тісної міжнародної економічної діяльності в Україні, удосконалення формування конкурентного середовища не можливе без чітких правил, що здійснюють регулювання наданням та використанням такої допомоги окремими суб'єктами господарювання. Така вибірковість надання державної допомоги надає економічній переваги тільки обраним для державної допомоги суб'єктам господарювання, порушуючи конкуренцію. Більше того, надання державної допомоги здійснюється часто неефективними суб'єктам господарюванням, відбувається її нецільове використання, що спричиняє значні втрати ресурсів держави та місцевих ресурсів. Саме тому, особливої уваги потребує здійснення реформаційних кроків у сфері адміністрування державної допомоги, зокрема, дослідження адміністративно-правових засад моніторингу, контролю за державною допомогою суб'єктам господарювання, зокрема, із врахуванням зарубіжного досвіду та кращих міжнародних, європейських практик моніторингу та контролю державної допомоги суб'єктам господарювання.

Актуальність дослідження у сфері публічного адміністрування державної допомоги суб'єктам господарювання додатково обумовлюється необхідністю наближення вітчизняного законодавства у сфері моніторингу та контролю державної допомоги до *acquis* Європейського Союзу (далі – ЄС), враховуючи особливості реформаційних процесів у адміністративному праві, євроінтеграції України та зобов'язань відповідно до Угоди про асоціацію України з ЄС (далі – Угода про асоціацію). Інтеграційні процеси усіх сфер суспільних відносин зумовлюють всебічну гармонізацію національного законодавства із європейським. Важливим є неухильне виконання зобов'язань у сфері забезпечення економічної конкуренції з метою створення такого конкурентного середовища, де суб'єкти господарювання будуть користуватися рівними конкурентними умовами і здійснювати діяльність згідно однакових спільних

правил. Адже у разі активної співпраці у сфері торгівлі та виходу на міжнародні торгові ринки слід дотримуватися рівних правил, що не допускають штучного впливу на конкуренцію у вигляді державної допомоги, тим більше, якщо інші держави-члени ЄС, дотримуються таких правил. Закон України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» від 1 липня 2014 року № 1555-VII, що набув чинності 2 серпня 2017 року був прийнятий для забезпечення виконання попередніх зобов'язань України відповідно до міжнародних угод, а також прийняті підзаконні акти, проте залишаються численні невирішені питання у сфері правового регулювання моніторингу та контролю за державною допомогою суб'єктам господарювання.

Аналіз наукових досліджень свідчить про наявність уваги та відповідно наукових досліджень з боку вчених з низки питань, пов'язаних з різноаспектними питаннями у сфері державної допомоги суб'єктам господарювання. Так, різні адміністративно-правові аспекти правового регулювання державної допомоги суб'єктам господарювання, зокрема, питання здійснення моніторингу, контролю, отримали вираз у дисертаціях С.В. Шкляра (2018 р.), Г.Г. Єрко (2016 р.), С.С. Онищенко (2011 р.). Окремі господарсько-правові аспекти державної допомоги були висвітлені в дисертаційних роботах О.Е. Ліллемяе (2017 р.), Д.В. Лічак (2011 р.), Т.В. Некрасової (2009 р.).

Визнаючи вагомість наукових розробок вищезазначених науковців, та їх значущий теоретико-практичний фундамент для розробки адміністративно-правових засад моніторингу державної допомоги суб'єктам господарювання, у попередніх дослідженнях не було враховано останні істотні зміни внаслідок активного реформування відносин в Україні та ЄС.

Теоретичним та науковим підґрунтям даної дисертаційної роботи є наукові здобутки провідних українських дослідників, зокрема В.Б. Авер'янова, О.Ф. Андрійко, І.В. Арістової, О.О. Бакалінської, О.М.Бандурки, Л.Р. Біли, Ю.П. Битяка, О.В. Будай, З.М. Борисенко, В.В. Галуцька, В.К. Гіжевського, І.І. Дахна, Ю.В. Журика, С.І. Запери, Г.Г. Єрко, Р.А. Калюжного, Т.А. Кобзевої, І.Ф. Коваль, О.В. Когут, В.К. Колпакова, А.Т.Комзюка, Н.М. Корчак, Т.М. Кравцової, Т.А. Комашенко, О.О. Костусева, Є.В. Курінного, О.Е. Ліллемяе, Д.В. Лічак, В.М. Марчука, Р.С. Мельника, О.В. Нів'євського, Л.В. Ніколаєвої, Т.В. Некрасової, Н.Р. Нижник, С. С. Онищенко, О.В. Пономарьова, Н. Г. Полякової, О.О. Плетнєвої, П.М. Рабіновича, О.М. Резніка, О.В. Роговенка, О.М. Стороженко, Л.П. Сушко, К.В. Смирнової, С.О. Чикурлія, Ю.С. Шемшученка, С. Г. Штогуна та інших дослідників, а також наукові доробки зарубіжних вчених: Ю. Стюарта, Ц.Сігітаса, María Muñoz de Juan, Botta Marco, Carlo Maria Colombo, Cini Michelle та інших дослідників.

Однак у сучасних наукових працях окреслена тема висвітлюється лише фрагментарно, хоча вона має важливе наукове і практичне значення. У той же час, слід зауважити, що дотепер не здійснювалося окремо дослідження адміністративно-правових засад моніторингу державної допомоги суб'єктам господарювання, що видається актуальним, необхідним і своєчасним.

Саме тому, варто акцентувати увагу на тому, що, в першу чергу, необхідно усунути існуючий науковий вакуум у сфері теоретичних розробок питань, пов'язаних зі сутністю та призначенням моніторингу державної допомоги суб'єктам господарювання задля національного та регіонального сталого

розвитку, а також його організаційно-правовим забезпеченням. Саме тому, дане дослідження є фактично однією із перших спроб комплексного та ґрунтового вивчення відповідної проблематики.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Матеріали дисертаційної роботи є частиною комплексних наукових досліджень кафедри правосуддя Сумського національного аграрного університету за тематичними планами науково-дослідної роботи: «Дослідження науково-прикладних проблем в сфері цивільного, адміністративного, кримінального та господарського процесуального права», № державної реєстрації 0116U005122 (2016 - 2020 роки).

3. Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що вони отриманні особисто здобувачем унаслідок комплексного дослідження адміністративно-правових засад моніторингу державної допомоги суб'єктам господарювання в Україні. У результаті проведеного дослідження сформульовано низку наукових положень і висновків, які виносяться на захист, зокрема:

вперше:

- комплексно досліджено правове та інституційне забезпечення моніторингу державної допомоги суб'єктам господарювання як основного елемента державної конкурентної політики, направленої на захист конкуренції задля сталого розвитку України;

- обґрунтовано необхідність запровадження на нормативному рівні терміну «публічна допомога суб'єктів господарювання» замість терміну «державна допомога суб'єктів господарювання» з огляду на те, що: 1) допомога надається за рахунок не лише державних, а й місцевих ресурсів (публічних ресурсів), 2) надавачами допомоги є органи публічної адміністрації, до яких належать як органи державної влади, так й місцевого самоврядування;

- запропоновано авторське визначення поняття «публічна допомога суб'єктів господарювання» як економічної вигоди, що надається суб'єктам господарювання органами публічної адміністрації у передбаченому законодавством порядку відповідно до принципу децентралізації влади, та полягає у передачі публічних ресурсів (державних чи місцевих ресурсів) окремим суб'єктам господарювання або у втратах доходів Державного або місцевих бюджетів з метою досягнення цілей національного або регіонального сталого розвитку.

- запропоновано концептуальні засади моніторингу державної допомоги суб'єктам господарювання, які ґрунтуються на теоретичних засадах надання державної допомоги суб'єктам господарювання, організаційно-правовому забезпеченні моніторингу в Україні та його правових і організаційних стандартах у країнах Європейського Союзу, враховують сучасний стан розвитку економіки задля сталого розвитку України, необхідність забезпечення економічної доцільності підтримки суб'єктів господарювання за рахунок публічних ресурсів для виробництва товарів або провадження окремих видів господарської діяльності, а також рівних прав і можливостей суб'єктів

господарювання щодо отримання такої підтримки та недопущення негативного впливу на конкурентні відносини;

- запропоновано особливий метод моніторингу державної допомоги – моніторингова перевірка, суть якої полягає у перевірці інформації про незаконну державну допомогу або нецільове використання допустимої державної допомоги, яка була отримана під час проведення моніторингу чинної державної допомоги або з будь-яких інших джерел. Метою такої перевірки є запобігання на ранніх стадіях порушення законодавства України про державну допомогу суб'єктам господарювання;

- обґрунтовано закріплення в законодавстві та застосування ex-post моніторингу державної допомоги, а також запровадження правил групових звільнень від повідомлення про державну допомогу Антимонопольному комітету України (General Block Exemption Regulation – GBER) для певних категорій допомоги, із обов'язковим в подальшому супутнім застосуванням ex-post моніторингу державної допомоги;

- визначено основною формою моніторингу державної допомоги суб'єктам господарювання є ведення Реєстру державної допомоги суб'єктам господарювання; виокремлено три основні задачі Реєстру державної допомоги суб'єктам господарювання: 1) підтримання постійного інформаційного зв'язку із надавачами державної допомоги; 2) забезпечення прозорості її надання суб'єктам господарювання та інформування всіх заінтересованих осіб про державну допомогу; 3) спостереження за ефективністю функціонування системи державної допомоги суб'єктам господарювання з метою досягнення цілей національного або регіонального сталого розвитку;

удосконалено:

- поняття моніторингу державної допомоги суб'єктам господарювання як публічно-владної діяльності уповноваженого органу, що полягає у регулярному спостереженні за дотриманням вимог Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання», яке здійснюється шляхом збирання, оброблення, аналізу та оприлюднення інформації про державну допомогу суб'єктам господарювання за рахунок публічних ресурсів (державних чи місцевих ресурсів);

- класифікацію моніторингу державної допомоги суб'єктам господарювання, що зумовлено визначенням критеріїв класифікації та сприятиме виробленню моделей правового регулювання суспільних відносин, що виникають під час здійснення відповідних видів моніторингу;

- наукові положення про характеристику адміністративної процедури моніторингу державної допомоги суб'єктам господарювання, а саме визначено її зміст як законодавчо регламентовану послідовність процедурних дій зі повідомлення про нову державну допомогу, розгляд, винесення та виконання рішення про визнання державної допомоги допустимою для конкуренції;

- перелік стадій адміністративної процедури моніторингу державної допомоги суб'єктам господарювання, які запропоновано поділити на обов'язкові й необов'язкові (факультативні);

дістало подальшого розвитку:

- значущі критерії визначення несумісної, недопустимої для конкуренції державної допомоги, які використовуються, в тому числі, й при здійсненні

моніторингу державної допомоги; запропоновано впровадити в законодавство та використовувати критерії, сформульовані у ст.107 (1) ДФЄС;

- наукові положення щодо класифікації державної допомоги суб'єктам господарювання: за ступенем визначеності суб'єктів, яким надається допомога (допомога у межах програм соціально-економічного розвитку держави або регіону, індивідуальна допомога); в залежності від прийняття Уповноваженим органом рішення про допустимість державної допомоги для конкуренції (нова державна допомога; чинна державна допомога); за економічною доцільністю та безпечністю допомоги для конкуренції (допустима, незаконна); за об'ємом допомоги та обов'язком повідомлення Уповноваженому органу (незначна, блокові (групові) звільнення (General Block Exemption Regulation – GBER));

- підхід щодо удосконалення здійснення моніторингу державної допомоги суб'єктам господарювання, який виходить із комплексного дослідження удосконалення: адміністративної процедури здійснення моніторингу (правового забезпечення), суб'єкта моніторингу - Антимонопольного комітету України (інституційного забезпечення), управлінських інструментів (організаційного забезпечення);

- визначення адміністративно-правових повноважень Антимонопольного комітету України як уповноваженого органу з питань державної допомоги; запропоновано доповнити Закон України «Про Антимонопольний комітет України» контрольними та адміністративно-юрисдикційними повноваженнями щодо моніторингу державної допомоги;

- положення окремих нормативно-правових актів з питань реалізації повноважень Антимонопольним комітетом України у сфері державної допомоги суб'єктам господарювання з урахуванням позитивного досвіду зарубіжних країн із недопущення спотворення економічної конкуренції в результаті надання такої допомоги. Зокрема, з метою підвищення ролі адміністративно-юрисдикційних повноважень Антимонопольного комітету України запропоновано внести зміни до Кодексу України про адміністративні правопорушення, додавши до нього статтю 166-28, яка б передбачала адміністративну відповідальність за порушення порядку надання державної допомоги суб'єктам господарювання, створення перешкод під час здійснення контролю за допустимістю такої допомоги для конкуренції, а також інших вимог Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання»;

- пропозиції щодо внесення змін до Законів України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання», «Антимонопольний комітет України», Кодекс України про адміністративні правопорушення та інших нормативно-правових актів з урахуванням провідного зарубіжного досвіду.

4. Теоретичне та практичне значення результатів дисертації.....

Теоретичне та практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що викладені в дисертації висновки й пропозиції можуть бути використані в:

- *науковій діяльності* – положення та висновки дисертації є основою для розробки подальших напрямків удосконалення адміністративно-правових засад моніторингу державної допомоги суб'єктам господарювання.

- *правотворчій діяльності* – сформульовані в дисертації пропозиції є основою для внесення змін до законодавства України, що регулює сферу

моніторингу та контролю державної допомоги суб'єктам господарювання; (Довідка про впровадження результатів дисертаційного дослідження № 1483/03.02.02-08 від 06 вересня 2021 року у роботі виконавчих органів Сумської міської ради у процесі наукової та правової експертизи проектів нормативно-правових актів з питань державної допомоги суб'єктам господарювання).

– *освітньому процесі* – під час проведення занять та підготовки навчально-методичної літератури із дисципліни «Адміністративне право»; вони наразі використовуються під час проведення занять із зазначеної дисципліни у Сумському національному аграрному університеті (Акт про впровадження результатів дисертаційного дослідження у навчальний процес Сумського національного аграрного університету від 06 вересня 2021 року).

5. Використання результатів роботи.....

Наукові висновки можуть бути використані у правотворчій та правореалізаційній сферах, а саме враховані: - при вдосконаленні законодавства про державну допомогу суб'єктам господарювання, моніторингу державної допомоги суб'єктам господарювання; - у науково-дослідних цілях - для подальшого опрацювання тематики правових засад моніторингу державної допомоги суб'єктам господарювання та інших питань удосконалення адміністрування державної допомоги суб'єктам господарювання; - у навчально-методичному процесі - при підготовці підручників, навчальних посібників та методичних матеріалів з адміністративного права, при викладанні курсу адміністративного права та інших навчальних дисциплін. Наявний Акт впровадження результатів дисертаційної роботи у навчальний процес Сумського національного аграрного університету від 06 вересня 2021 року.

Наукові висновки дисертаційного дослідження можуть використовуватися Антимонопольним комітетом України, виконавчими органами державної влади та місцевого самоврядування у процесі наукової та правової експертизи проектів нормативно-правових актів з питань державної допомоги суб'єктам господарювання. Наявна Довідка про впровадження результатів дисертаційного дослідження № 1483/03.02.02-08 від 06 вересня 2021 року у роботі виконавчих органів Сумської міської ради у процесі наукової та правової експертизи проектів нормативно-правових актів з питань державної допомоги суб'єктам господарювання.

Результати дисертаційного дослідження використано при підготовці Звітів про науково-дослідну роботу «Дослідження науково-прикладних проблем в сфері цивільного, адміністративного, кримінального та господарського процесуального права», № державної реєстрації 0116U005122 (2016 - 2020 роки).

6. Особиста участь автора в одержанні наукових та практичних результатів, що викладені в дисертаційній роботі.....

Дисертація є самостійною науковою працею. Наукова новизна, висновки та пропозиції сформульовані автором самостійно й обґрунтовані на підставі особистих досліджень. Деякі інші елементи роботи були виконані і опубліковані у співавторстві з іншими авторами. Особиста участь автора наведена для кожної з таких робіт:

1. Кравцова Т.М., Петрова Н.О. Адміністративно-правове регулювання державної допомоги суб'єктам господарювання в Україні.

Юридичний науковий електронний журнал. 2017. № 6. С. 227-229. (Здобувачем сформульовано висновки, здійснено аналіз законодавства у сфері державної допомоги суб'єктам господарювання, проведено дослідження наукової літератури з використанням результатів у статті).

2. Кравцова Т. М., Петрова Н.О. Нові правила територіальної юрисдикції (підсудності) адміністративних справ в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. – Сер. «Право» / УНУ. – Ужгород, 2018. Вип. 50, Т. 2. С. 36-41. (Здобувачем здійснено аналіз результатів, сформульовано висновки стосовно виключної підсудності адміністративних справ у сфері державної допомоги суб'єктам господарювання).*

3. Кравцова Т.М., Петрова Н.О. Інструменти публічного адміністрування у сфері державної допомоги суб'єктам господарювання. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Юридичні науки. 2020. Том 31 (70) № 2. С. 80-84. URL: http://www.juris.vernadskyjournals.in.ua/journals/2020/2_2020/part_2/17.pdf*

(Здобувачем сформульовано висновки, здійснено аналіз законодавства у сфері державної допомоги суб'єктам господарювання, проведено дослідження наукової літератури щодо інструментів публічного адміністрування, зокрема; моніторингу державної допомоги, з використанням результатів у статті).

4. Кравцова Т.М., Петрова Н.О. Актуальні питання розмежування понять «державна допомога» та «державна підтримка» в сфері господарювання. *Науковий вісник Львівської академії. Серія: Економіка, менеджмент та право: збірник наукових праць. 2019. №1. С. 176-185 (Здобувачем сформульовано висновки, здійснено аналіз законодавства у сфері державної допомоги суб'єктам господарювання, проведено дослідження наукової літератури з використанням результатів у статті).*

5. Кравцова Т.М., Петрова Н.О. Державна допомога суб'єктам господарювання: окремі аспекти адміністративно-правового регулювання. Актуальні питання розвитку права та законодавства: наукові дискусії: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Львів, 15–16 грудня 2017 р. Львів: Західноукраїнська організація «Центр правничих ініціатив», 2017. Ч. 1. С. 117-120. 185 *(Здобувачем сформульовано висновки, здійснено аналіз законодавства у сфері державної допомоги суб'єктам господарювання, проведено дослідження наукової літератури з використанням результатів).*

6. Кравцова Т.М., Петрова Н.О. Адміністративні процедури у сфері державної допомоги суб'єктам господарювання. – Актуальні проблеми адміністративно-правової науки (до 95-річчя з дня народження Р.С. Павловського): Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Харків, 26 вересня 2019 р. Х.: «Гельветика». С. 200-203. 185 *(Здобувачем сформульовано висновки, здійснено аналіз законодавства у сфері державної допомоги суб'єктам господарювання, адміністративних процедур, моніторингу державної допомоги суб'єктам господарювання, проведено дослідження наукової літератури з використанням результатів).*

Дисертаційна робота виконана на кафедрі правосуддя, науковий керівник доктор юридичних наук, професор, професор кафедри правосуддя Сумського національного аграрного університету Кравцова Тетяна Миколаївна.

Розглянувши звіт подібності щодо перевірки на плагіат, рецензенти дійшли висновку, що дисертаційна робота Петрової Наталії Олександрівни є результатом самостійних досліджень здобувача і не містить елементів плагіату та запозичень. Використані ідеї, результати і тексти інших авторів мають посилання на відповідне джерело і використані лише для підкріплення ідей дисертанта.

7. Перелік публікацій за темою дисертації із зазначенням особистого внеску здобувача.

За результатами досліджень опубліковано 16 наукових праць, у тому числі, 6 статей у наукових фахових виданнях (з них 1 стаття у періодичних наукових виданнях інших держав, які входять до ОЕСР та/або Європейського Союзу); 1 стаття - в інших виданнях України; 1 авторське свідоцтво; 9 тез доповідей в збірниках матеріалів конференцій.

Статті у наукових фахових виданнях України:

1. Кравцова Т.М., Петрова Н.О. Адміністративно-правове регулювання державної допомоги суб'єктам господарювання в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2017. № 6. С. 227-229. URL: http://www.lsej.org.ua/6_2017/67.pdf (Здобувачем сформульовано висновки, здійснено аналіз законодавства у сфері державної допомоги суб'єктам господарювання, проведено дослідження наукової літератури з використанням результатів у статті).

2. Кравцова Т. М., Петрова Н.О. Нові правила територіальної юрисдикції (підсудності) адміністративних справ в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Сер. «Право» / УНУ. Ужгород, 2018. Вип. 50, Т. 2. С. 36-41. URL: <http://surl.li/adpko> (Здобувачем здійснено аналіз результатів, сформульовано висновки стосовно виключної підсудності адміністративних справ у сфері державної допомоги суб'єктам господарювання).

3. Петрова Н.О. Формування адміністративних процедур у сфері державної допомоги суб'єктам господарювання. *Право та державне управління*. 2019. № 3 (36) том 1. С. 186-191. URL: http://www.pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/3_2019/tom_1/30.pdf

4. Кравцова Т.М., Петрова Н.О. Інструменти публічного адміністрування у сфері державної допомоги суб'єктам господарювання. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського*. Серія: *Юридичні науки*. 2020. Том 31 (70) № 2. С. 80-84. URL: http://www.juris.vernadskyjournals.in.ua/journals/2020/2_2020/part_2/17.pdf (Здобувачем сформульовано висновки, здійснено аналіз законодавства у сфері державної допомоги суб'єктам господарювання, проведено дослідження наукової літератури щодо інструментів публічного адміністрування з використанням результатів у статті.).

5. Петрова Н.О. Функції моніторингу державної допомоги суб'єктам господарювання. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*.

Статті у періодичних наукових виданнях інших держав, які входять до Організації економічного співробітництва та розвитку та/або Європейського Союзу:

6. **Natalia Petrova.** Formulating the Essence of the State Aid Monitoring Principles to Economic Entities in Ukraine. *European Journal of Law and Public Administration.* 2020. Volume 7. Issue 1. pp. 50-60. URL: <https://doi.org/10.18662/eljpa/7.1/113>

Наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації:

1. Кравцова Т.М., **Петрова Н.О.** Актуальні питання розмежування понять «державна допомога» та «державна підтримка» в сфері господарювання. *Науковий вісник Львівської академії. Серія: Економіка, менеджмент та право. Збірник наукових праць.* 2019. №1. С. 176-185. (Стаття). (Здобувачем сформульовано висновки, здійснено аналіз законодавства у сфері державної допомоги суб'єктам господарювання, проведено дослідження наукової літератури згідно теми дослідження з використанням результатів у статті).

Авторські свідоцтва:

1. **Петрова Н.О.** Формування адміністративних процедур у сфері державної допомоги суб'єктам господарювання. *Право та державне управління.* 2019. № 3 (36) том 1. С. 186-191. URL: http://www.pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/3_2019/tom_1/30.pdf Авторське свідоцтво від 24 грудня 2020 року № 101437

Тези наукових доповідей:

1. Кравцова Т.М., **Петрова Н.О.** Державна допомога суб'єктам господарювання: окремі аспекти адміністративно-правового регулювання. *Актуальні питання розвитку права та законодавства: наукові дискусії: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Львів, 15-16 грудня 2017 р.* Львів: Західноукраїнська організація «Центр правничих ініціатив», 2017. Ч. 1. С. 117-120. (Здобувачем сформульовано висновки та пропозиції, здійснено аналіз законодавства у сфері державної допомоги суб'єктам господарювання, проведено дослідження наукової літератури з використанням результатів).

2. **Петрова Н.О.** Окремі питання моніторингу за наданням державної допомоги суб'єктам господарювання в Україні. *Матеріали науково-практичної конференції викладачів, аспірантів та студентів Сумського НАУ (17-20 квітня 2018 р.).* Суми, 2018. С. 143.

3. **Petrova N.O.** State aid to business entities in Ukraine under the conditions of adaptation to EU legislation. «*Particularitățile adaptării legislației Republicii Moldova și Ucrainei la legislația Uniunii Europene*», conferință internațională științifico-practică (23–24 martie, 2018) / com. org.: V. Bujor (președinte) [et al.]. (Tipogr. «Cetatea de Sus»). P. 151-152.

4. **Петрова Н.О.** Виключна підсудність, як вид територіальної юрисдикції в адміністративному судочинстві. *Актуальні питання юриспруденції: теоретичний та практичний виміри: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції.* (Суми, 25-26 квітня 2018 року). У 2-х частинах. Частина 1. Суми, 2018. С. 167-171.

5. **Петрова Н. О.** Правові засади моніторингу у сфері державної допомоги суб'єктам господарювання. *Актуальні питання юриспруденції: теоретичний та практичний виміри: матеріали Другої Міжнародної науково-практичної конференції* (Суми, 25 квітня 2019 року). Суми, 2019. С.40-42

6. Кравцова Т.М., **Петрова Н.О.** Адміністративні процедури у сфері державної допомоги суб'єктам господарювання. *Актуальні проблеми адміністративно-правової науки (до 95-річчя з дня народження Р.С. Павловського): Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Харків, 26 вересня 2019 р. Х.: «Гельветика». С. 200-203. (Здобувачем сформульовано висновки та пропозиції, здійснено аналіз законодавства у сфері державної допомоги суб'єктам господарювання, адміністративних процедур, проведено дослідження наукової літератури з використанням результатів).*

7. **Petrova N. O.** Legal regulations in the field of state aid to economic entities under the conditions of COVID-19: the experience of the European Union. *International scientific and practical conference «Features of the application of regulations: the experience of foreign countries»:* Conference proceedings, July 1-2, 2020. Arad. P. 81-85.

8. **Петрова Н.О.** Роль моніторингу у забезпеченні законності державної допомоги суб'єктам господарювання. *V Міжнар. наук.-практ. конф. Публічне адміністрування в умовах змін та перетворень: проблеми організації та правового забезпечення* : зб. наук. пр. за матеріалами (м. Харків, 20–21 трав. 2021 р.) : електрон. наук. вид. [Електронний ресурс] / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Каф. адміністр. права, Каф. адміністр. права та адміністр. діяльності ; уклад.: Н.П. Матюхіна, М.С. Ковтун, С.А. Федчишин. Харків : Право, 2021. 509 с. С. 202-205.

9. **Петрова Н.О.** Міжнародний досвід правового регулювання моніторингу та контролю у сфері державної допомоги суб'єктам господарювання в Україні. *Актуальні питання юриспруденції: теоретичний та практичний виміри: матеріали Четвертої Міжнародної науково-практичної конференції.* Суми, 2021. 198 с. С. 32-36.

ВВАЖАТИ, що дисертаційна робота Петрової Наталії Олександрівни «Адміністративно-правові засади моніторингу державної допомоги суб'єктам господарювання в Україні», яка подана на здобуття ступеня доктора філософії, за своїм науковим рівнем та практичною цінністю, змістом та оформленням повністю відповідає вимогам пп. 9, 10, 11, 12 «Тимчасового порядку присудження ступеня доктора філософії», затвердженому постановою Кабінету

Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167 зі змінами внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України № 979 від 21.10.2020 р. та № 608 від 09.06.2021 р., та відповідає напрямку наукового дослідження освітньо-наукової програми СНАУ зі спеціальності 081 «Право».

РЕКОМЕНДУВАТИ дисертаційну роботу «Адміністративно-правові засади моніторингу державної допомоги суб'єктам господарювання в Україні», подану Петровою Наталією Олександрівною на здобуття ступеня доктора філософії, до захисту.

Рецензенти:

д.ю.н., професор,
професор кафедри
приватного та соціального
права

С.І. Запара

к.ю.н., доцент,
доцент кафедри адміністративного
та інформаційного права

О.В. Роговенко

*Директор Запара С.І., Виконавчий директор
Спеціалізованої школи*

